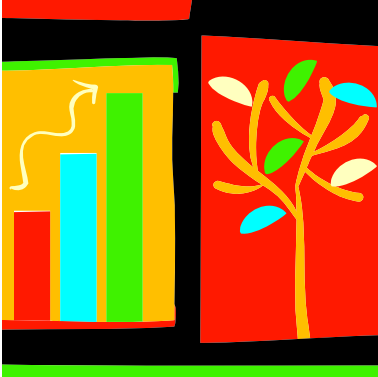

Milan Kundera

Cuộc hội thảo

Lời giới thiệu của dịch giả

Trong Lời cuối sách của bản tiếng Pháp, François Ricard đề nghị coi kết cấu của bảy truyện trong Những mối tình nực cười là kết cấu đối xứng, trong đó sáu truyện ngắn đối xứng nhau qua tâm điểm truyện thứ tư, thành những đường tròn đồng tâm, những cặp tương ứng 1-7 (Sẽ không ai cười và Edouard và Chúa), 2-6 (Quả táo vàng của ham muốn vĩnh cửu và Bác sĩ Havel hai mươi năm sau), 3-5 (Trò chơi xin quá giang và Người chết cũ phải nhường chỗ cho người chết mới); các cặp đó tương đồng cả về hình thức (độ ngắn dài) lẫn các ý tưởng, chủ đề. Đứng ở vị trí trung tâm, Cuộc hội thảo dĩ nhiên có tầm vai trọng đặc biệt và khác với sáu truyện còn lại. Xét về dung lượng, Cuộc hội thảo có độ dài lớn nhất, đó cũng là truyện duy nhất có kết cấu theo lối kịch 5 màn. Đó là một khảo sát đầy tính châm biếm về tình thế của Don Juan trong thế giới hiện đại, cái chết của một biểu tượng “cao quý”; trong thế giới hiện đại Don Juan không còn đất sống, bị rút gọn thành một hình ảnh hài hước và mơ hồ đến thảm hại, từ chỗ Nhà Chinh Phục trở thành Nhà Sư Tập. Khái niệm tự do cũng được Kundera khai thác, một tự do khác với cách hiểu của Sartre, không phải là điều kiện sẵn có, bị áp đặt từ

bên ngoài, mà là một chút không gian để cựa quậy theo ý mình, cái sẽ dần dà bị thu hẹp đến mức khó thở. Nhưng quan trọng hơn cả là Cuộc hội thảo trình bày một suy tư về thân phận con người, về những sự thật nhiều mặt của con người, trong đó nhìn từ khía cạnh nào những sự thật đó cũng đúng đắn, và cùng lúc cũng sai lầm, mất giá một cách trầm trọng.

Cuộc hội thảo

MÀN MỘT

Phòng trực

Phòng trực (tại khoa bất kỳ của một bệnh viện bất kỳ ở một thành phố bất kỳ) tập hợp năm nhân vật và đan kết các hành động và nói năng của họ thành một câu chuyện nực cười, nhưng cũng khá vui.

Ở đó có bác sĩ Havel và cô y tá Elisabeth (cả hai thuộc bộ phận trực đêm) và hai bác sĩ khác (một cái có vợ vẫn nào đó đã dẫn họ đến đây để chuyện dóc và cạn vài chai rượu cùng nhau): ông giám đốc với cái đầu hói và nữ bác sĩ xinh đẹp trạc ba mươi tuổi, làm việc ở một bộ phận khác, cả bệnh viện đều biết cô ngủ với ông giám đốc.

(Giám đốc dĩ nhiên đã có vợ và vừa nói xong câu nói yêu thích của mình, câu vừa chứng tỏ óc hài hước vừa cho thấy tham vọng của ông: “Các bạn đồng nghiệp thân mến, bất hạnh lớn nhất của đời người đàn ông là có một cuộc hôn nhân hạnh phúc. Không có chút hy vọng ly dị nào hết.”)

Ngoài bốn nhân vật này còn có một người thứ năm, nhưng nói đúng ra anh ta không có ở đây, vì là người trẻ nhất nên người ta vừa sai anh đi kiểm một

chai rượu mới. Và còn có cái cửa sổ, quan trọng bởi vì nó mở vào màn đêm và để ánh trăng lọt vào phòng, mang theo mùa hè ấm áp và tỏa hương. Và cuối cùng, còn có tâm trạng vui vẻ mà cuộc chuyện dóc thú vị là minh chứng; ông giám đốc đặc biệt cao hứng, ông lắng nghe những lời bá láp của chính mình với đôi tai yêu đương.

Một lúc sau (và chính khi đó câu chuyện của chúng ta bắt đầu), một sự căng thẳng nào đó bắt đầu lộ ra: Elisabeth uống nhiều hơn mức độ một cô y tá đang trực được phép, và thêm vào đó, cô còn điệu đà gạ gẫm bác sĩ Havel làm ông phát cáu và khiến ông phải lên tiếng cảnh cáo khá nghiêm khắc.

Lời cảnh cáo của bác sĩ Havel

“Elisabeth thân mến, tôi không hiểu được cô. Ngày nào cô cũng lợi bì bõm trong những vết thương hôi thối, cô tiêm vào những cái mông cứng đanh của người già, cô giặt giũ, cô đổ chấu. Số phận đã cho cô cái cơ hội đáng thèm muốn là nắm bắt được cái bản chất thể xác của con người ở tất cả về phù phiếm siêu hình của nó. Nhưng sự sôi nổi của cô lại từ chối không chịu nghe lý lẽ. Không gì có thể làm lung lay ý chí dai dẳng của cô được trở thành một cơ thể và không gì hơn một cơ thể. Đôi bầu vú của cô cọ vào đàn ông từ cách xa năm mét! Tôi chóng mặt vì điều đó, chỉ cần nhìn cô bước đi, nhìn những đường xoáy tròn ốc không ngừng nghỉ mà cặp mông không mệt mỏi của cô tạo ra. Quỷ thật, cô lùi ra một chút đi! Vú cô có ở khắp mọi nơi như Chúa ấy! Cô muộn giờ tiêm mười phút rồi đấy!”

Bác sĩ Havel giống như cái chết. Ai ông cũng vợ lấy

- Nay Havel, - giám đốc hỏi khi Elisabeth (khó chịu một cách bướng bỉnh) đã ra khỏi phòng trực để đi tiêm hai cái mông già nua, - anh có thể giải thích cho tôi tại sao anh cứ cố đẩy cái cô Elisabeth khốn khổ đó ra xa không? Bác sĩ Havel uống một ngụm rượu rồi trả lời: “Thưa sếp, đừng trách tôi. Không phải là vì cô ta xấu quá hay là vì cô ta không còn trẻ mấy nữa. Tin tôi đi! Tôi đã từng có những người đàn bà xấu hơn và già hơn cô ta nhiều.”

- Đúng thế, chúng tôi biết anh mà: anh giống như cái chết ấy; ai anh cũng vợ lấy. Nhưng khi mà ai cũng vợ như thế, tại sao anh lại không vợ cô Elisabeth nhỉ?

- Chắc là vì cô ta thể hiện ham muốn của mình theo cách biểu cảm đến mức điều đó giống như một mệnh lệnh, - Havel nói -. Anh nói là với phụ nữ tôi giống như cái chết. Chỉ có điều, cái chết không thích người ta ra lệnh cho nó.

Thành tựu lớn nhất của giám đốc

- Tôi tin là tôi hiểu anh, - giám đốc trả lời. - Hồi tôi trẻ hơn bây giờ vài tuổi, tôi quen một cô gái ngủ với tất cả bàn dân thiên hạ, và vì cô ta xinh đẹp, tôi quyết định phải chiếm đoạt cô ta. Và anh có tin được không, cô ta không muốn tôi! Cô ta ngủ với đồng nghiệp của tôi, với lái xe, với đầu bếp, với người chở xác chết, chỉ có tôi là người duy nhất cô ta không thêm ngủ cùng. Anh có tưởng tượng được không?

- Chắc chắn rồi, - nữ bác sĩ trả lời.

- Nếu cô muốn biết, - giám đốc vui vẻ tiếp tục, ở chỗ đông người ông xưng hô lịch sự với nhân tình của mình, - thời đó, tôi vừa tốt nghiệp được vài năm và đã rất thành công. Tôi cho là tất cả phụ nữ đều có thể tán đổ được, và tôi đã chứng minh được điều đó với nhiều phụ nữ khó khăn hơn nhiều. Thế mà

cô thấy đấy, với cô gái dễ dãi như thế tôi lại thất bại.

- Nếu anh đúng là người như tôi biết, thì chắc chắn là anh có một lý thuyết để giải thích điều đó, - bác sĩ Havel nói.

- Đúng, - giám đốc trả lời. - Tình dục không chỉ là ham muốn cơ thể, mà còn là, ở cùng chừng mực, ham muốn danh dự. Một người tình mà chúng ta từng có, người yêu chúng ta và gắn chặt với chúng ta, sẽ trở thành tấm gương của chúng ta, người tình đó là thước đo tầm quan trọng và danh dự của chúng ta. Theo quan điểm đó, nhiệm vụ của cô điểm nhỏ của tôi không dễ dàng cho lắm. Khi người ta ngủ với cả thế giới, người ta không còn tin là một điều tầm thường như hành động làm tình lại còn có thể có một tầm quan trọng nào đó. Danh dự tình dục thực sự, người ta tìm kiếm ở khía cạnh ngược lại cơ. Với cô điểm nhỏ của tôi, chỉ một người đàn ông duy nhất ham muốn cô ta nhưng cô ta lại từ chối mới có thể mang lại tầm vóc giá trị cho cô ta. Và vì cô ta muốn trong mắt chính mình là người tuyệt vời nhất và đẹp nhất, cô ta tỏ ra vô cùng nghiêm khắc và đòi hỏi cao khi phải lựa chọn con người đó, con người duy nhất mà cô ta tôn thờ thông qua sự từ chối của chính mình. Chính tôi là người mà cô ta chọn, và tôi hiểu đó là một vinh dự đặc biệt, và cho đến giờ tôi vẫn còn coi điều đó là thành tựu lớn nhất trên tình trường.

- Anh có một khả năng biến nước thành rượu đặc biệt thật đấy, - nữ bác sĩ nói.

- Cô khó chịu vì tôi không coi cô là thành tựu lớn nhất của tôi à? - giám đốc nói. - Phải hiểu tôi chứ. Mặc dù cô đúng là một người phụ nữ chuẩn mực, thì với cô tôi vẫn không phải (và cô không thể biết điều đó làm tôi buồn đến mức nào) là người đầu tiên, cũng không phải người cuối cùng, trong khi với cô điểm nhỏ đó tôi là người như thế. Hãy tin tôi đi, cô ta không bao giờ quên tôi cả, và cho đến nay cô ta vẫn còn tiếc nuối khi nhớ là đã không chịu chấp

nhận tôi. Mặt khác, tôi chỉ kể chuyện này để chứng tỏ có sự tương tự trong thái độ của Havel đối với Elisabeth.

Ca tụng tự do

- Lạy Chúa, sếp ơi, - Havel nói, - dù sao thì anh cũng không định nói là tôi tìm kiếm ở Elisabeth tâm vóc giá trị con người của tôi đấy chứ.

- Chắc chắn là không! - nữ bác sĩ nói, giọng châm biếm. - Anh đã giải thích cho chúng tôi điều đó. Với anh thái độ khiêu khích của Elisabeth giống như một mệnh lệnh, và anh muốn gìn giữ cái ảo tưởng là tự mình lựa chọn đàn bà để ngủ cùng.

- Cô biết không, vì chúng ta đang nói chuyện thẳng thắn, không chính xác là như thế đâu, - Havel nói, vẻ dăm chiêu. - Quả thực, tôi chỉ muốn tỏ ra trí tuệ khi tôi nói điều làm tôi khó chịu là thái độ khiêu khích của Elisabeth. Thực ra mà nói, tôi từng có những người phụ nữ còn khiêu khích hơn thế, và họ khiêu khích như thế hoàn toàn là do lỗi ở tôi, vì mọi chuyện cứ lằng nhằng mãi nên họ mới phải làm thế.

- Thế thì quý thật, tại sao anh không vợ lấy Elisabeth? - giám đốc kêu lên.

- Sếp ơi, câu hỏi của anh không đến nỗi phi lý như lúc đầu tôi tưởng đâu, bởi vì tôi nhận thấy rất khó trả lời được nó. Nói thẳng thắn, tôi không biết tại sao mình không vợ lấy Elisabeth. Tôi đã vợ những người đàn bà xấu hơn, già hơn và khiêu khích hơn. Có thể kết luận rằng tôi nhất thiết phải vợ lấy cô ta. Đó là điều mà các nhà thống kê nghĩ. Tất cả các loại máy xibetécnic đều sẽ kết luận như thế. Và anh thấy không, chắc chắn vì thế mà tôi không vợ lấy cô ta. Tôi muốn làm ngược lại cái nhất thiết. Ngáng chân nguyên tắc nhân quả. Bằng một sự dở chứng của viên trọng tài tự do, làm đảo lộn tính khả tri đáng ngán của tiến trình vận động của vũ trụ.

- Nhưng tại sao lại chọn Elisabeth cho mục đích đó? - giám đốc kêu lên.
- Thì chính bởi vì không có lý do. Nếu có một lý do, thì trước đó người ta đã có thể tìm ra và đoán được thái độ của tôi. Chính trong sự thiếu vắng lý trí đó mà cái mẫu tự do chúng ta có được và phải luôn hướng về đang trú ngụ, cái tự do đó cần có, để tồn tại được trong cái thế giới của các quy luật bất di bất dịch này, một chút mất trật tự đúng kiểu con người. Các bạn đồng nghiệp thân mến, tự do muôn năm! - Havel nói, và ông buồn bã giờ cốc lên để chạm.

Phạm vi của trách nhiệm

Vào đúng lúc này một chai rượu mới xuất hiện và các bác sĩ có mặt lập tức hướng sự chú ý vào đó. Chàng trai duyên dáng cao gầy đang từ cửa đi vào với cái chai trên tay là Fleischman, sinh viên y khoa đang thực tập ở khoa. Anh đặt (một cách chậm chạp) cái chai lên bàn, tìm kiếm (thật lâu) cái mở chai, rồi anh đặt (không chút vội vã) cái mở chai lên nắp chai và ấn (một cách đăm chiêu) vào cái nút, nó bật ra (một cách mơ mộng). Các ngoặc đơn trên đây được dành để minh chứng sự chậm rãi của Fleischman, cái chậm rãi không hẳn chứng tỏ sự vụng về, mà đúng hơn là sự ngưỡng mộ uể oải mà anh sinh viên y khoa đang chăm chú dành cho tận sâu con người mình, bỏ qua những chi tiết ít quan trọng của thế giới bên ngoài.

- Tất cả những cái đó không có ý nghĩa gì hết, - bác sĩ Havel nói. - Không phải tôi đẩy Elisabeth ra, mà chính là cô ta không muốn tôi. Thế đấy! Cô ta phát điên vì Fleischman.

- Vì tôi? - Fleischman ngẩng đầu lên, rồi, bằng những bước dài, anh đi đặt cái mở nút chai vào chỗ cũ, rồi trở về gần cái bàn thấp và rót rượu vang vào mấy cái cốc.

- Anh ngon lành lắm, - giám đốc nói, phụ họa với Havel. - Ai cũng biết, chỉ trừ có anh. Kể từ lúc anh đặt chân đến chỗ này, cô ấy đã thấy khó sống rồi. Cứ như thế được hai tháng rồi đấy.

Fleischman nhìn (thật lâu) giám đốc và nói: “Thật sự tôi không biết gì cả.” Rồi nói thêm: “Dù sao thì tôi cũng không quan tâm đến điều đó”.

- Thế còn những bài nói đầy cao quý của anh? Toàn bộ những bài diễn văn về sự tôn trọng phụ nữ? - Havel nói, giả bộ tỏ ra thật nghiêm khắc. - Anh làm Elisabeth đau khổ và không buồn quan tâm đến điều đó?

- Tôi cảm thông với phụ nữ và tôi không bao giờ có thể làm hại họ một cách chủ ý, - Fleischman nói. - Nhưng tôi không quan tâm đến điều mà tôi làm một cách vô thức bởi vì tôi không thể làm được gì cả, và do đó tôi không chịu trách nhiệm.

Tiếp đó, Elisabeth trở lại. Chắc hẳn cô đã quyết định rằng tốt hơn hết là quên đi cuộc đối đầu và tỏ ra như không có gì xảy ra, nên cô cư xử với vẻ lên gân kỳ lạ. Giám đốc chìa cho cô một cái ghế và rót đầy cốc của cô. “Uống đi nào, Elisabeth! Hãy quên mọi phiền muộn!”

- Tất nhiên! - Elisabeth cười lớn trả lời và dốc cạn cốc rượu của mình.

Giám đốc lại quay về phía Fleischman: “Nếu người ta chỉ phải chịu trách nhiệm về những gì mình có ý thức, thì những thằng ngu sẽ được tha thứ mọi lỗi lầm ngay từ trước khi chúng xảy ra. Chỉ có điều, anh bạn Fleischman thân mến của tôi, con người bắt buộc phải biết. Sự ngu dốt là một lỗi lầm. Chính vì thế không có gì giải tội được cho anh, và tôi tuyên bố là anh cư xử như một kẻ vô học với phụ nữ, ngay cả khi anh chối điều đó”.

Ca tụng tình yêu kiểu Platon

Havel tiếp tục cuộc tấn công Fleischman:

- Cuối cùng thì anh đã xoay cho cô Klara căn hộ mà anh hứa với cô ấy chưa?
- ông nói, qua đó nhắc anh nhớ lại cuộc tán tỉnh vô ích mà anh đang thực hiện với một cô gái nào đó (mà cả hai người đều biết).
- Chưa, nhưng tôi đang lo.
- Tôi xin nhận xét rằng Fleischman là một gentleman đối với phụ nữ. Anh không kể chuyện tục tĩu với họ, - nữ bác sĩ can thiệp để bảo vệ Fleischman.
- Tôi không thể chịu được người ta lại hung bạo với phụ nữ, bởi vì tôi cảm thông với họ, - anh sinh viên y khoa nhắc lại.
- Dù sao, anh cũng sợ cô Klara đó nem nép còn gì, - Elisabeth nói với Fleischman, và cô phá lên cười điệu cười khó chịu đến nỗi giám đốc thấy buộc phải tiếp lời:
- Nem nép hay không thì cũng không quan trọng đến như cô tưởng đâu, Elisabeth ạ. Ai cũng biết là Abélard bị tị ngòi về mặt sinh dục, nhưng điều đó có ngăn cản ông và Héloïse chung thủy với nhau đâu, và mối tình của họ đã trở nên bất tử. George Sand đã sống bảy năm với Frédéric Chopin, trong trắng như một trinh nữ, và người ta vẫn còn nói đến tình yêu của họ! Tôi không muốn trước mặt một cô gái tuyệt vời nhường này lại nhắc lại trường hợp cô điếm nhỏ đã cho tôi cái vinh dự lớn nhất mà một người phụ nữ có thể dành cho một người đàn ông, bằng cách hất hủi tôi. Hãy nhớ cho kỹ, Elisabeth thân mến, giữa tình yêu và điều thường trực nằm trong đầu óc cô có những mối liên hệ lỏng lẻo hơn là người ta tưởng đấy. Đừng nghi ngờ điều đó, Klara yêu Fleischman. Cô ấy tỏ ra dễ mến với cậu ấy, dù có từ chối cậu ấy. Với cô điều đó có thể là phi logic, nhưng tình yêu lại chính là điều phi logic đó đấy.
- Nhưng trong đó có gì phi logic nào? - Elisabeth nói, lại phá lên cười điệu cười khó chịu. - Klara cần một căn hộ, chính vì thế cô ấy tỏ ra dễ mến với Fleischman. Nhưng cô ấy không muốn ngủ với cậu ấy bởi vì chắc chắn là cô

ấy đã có người để làm tình rồi. Nhưng cái người khác đó không thể xoay cho cô ấy một căn hộ.

Vào lúc đó, Fleischman ngẩng đầu lên nói: “Cô làm tôi bức mình đấy. Cô nói mà không biết nghĩ. Nhớ đâu cô ấy do dự vì ngượng ngùng? Cô không bao giờ nghĩ được đến điều đó ư? Hay có thể là cô ấy bị một chứng bệnh muốn giấu tôi? Một vết sẹo làm cô ấy trở nên xấu xí? Có những người phụ nữ hay xấu hổ đến kinh người. Chỉ có điều, cô không hiểu được điều đó lắm đâu, Elisabeth ạ”.

- Hoặc giả, - giám đốc nói, đứng về phía Fleischman, - Klara cứng đờ người vì cơn sợ yêu đương trước Fleischman, đến mức không thể làm tình với cậu ấy được. Elisabeth ạ, cô không thể tưởng tượng được rằng cô có thể yêu được ai đó đến mức không thể làm tình với người đó ư?

Elisabeth trả lời là không.

Dấu hiệu

Ở đây, chúng tôi có thể ngừng theo dõi cuộc trò chuyện một chút (cuộc nói chuyện thường xuyên có thêm những lời cợt nhả mới) để giải thích rằng, kể từ đầu buổi tối, Fleischman cố gắng nhìn vào mắt nữ bác sĩ bởi vì anh thích cô khủng khiếp kể từ khi nhìn thấy cô (cách đây một tháng) lần đầu tiên. Sự cao quý tuổi ba mươi của cô làm anh chói mắt. Cho đến giờ anh mới chỉ nhìn thấy cô đi qua, và tối đó là dịp đầu tiên anh được ở cùng cô trong một căn phòng một lúc. Anh có cảm giác tỉnh táo cô đáp lại những cái liếc mắt của mình, và thấy xúc động vì điều đó.

Và rồi, sau một lần hai cái nhìn giao nhau, nữ bác sĩ đột ngột đứng dậy, tiến lại gần cửa sổ và nói: “Bên ngoài trời đẹp thật đấy. Đầy ánh trăng...” Và cái nhìn của cô lại máy móc đặt lên Fleischman.

Chàng trai, rất nhạy với những tình huống kiểu này, hiểu ngay rằng đó là một dấu hiệu, một dấu hiệu dành cho mình. Và đúng vào lúc đó, anh cảm thấy một đợt sóng đang phồng lên trong ngực mình. Quả thật ngực anh trở thành một nhạc cụ nhạy cảm, một sản phẩm từ xưởng đàn của Stradivarius. Thỉnh thoảng anh cũng cảm thấy cái cảm giác phấn khích này và mỗi lần anh lại tự thuyết phục mình rằng cái đợt sóng trong ngực là tính không thể đảo ngược của cái tiền triệu thông báo sự lên ngôi của cái gì đó kỳ vĩ và tuyệt diệu vượt quá cả những giấc mơ của anh.

Lần này, anh thấy choáng ngợp vì đợt sóng, và vì thế (trong một góc não của anh, nó thoát ra khỏi sự choáng ngợp) ngạc nhiên: làm thế nào mà ham muốn của anh có thể đạt đến mức độ đó, làm thế nào mà trước tiếng gọi ham muốn của anh thực tế lại ngoan ngoãn chạy đến, sẵn sàng để đáp ứng như thế? Không ngừng kinh ngạc về quyền lực của mình, anh rình đợi cái thời điểm khi cuộc tranh luận trở nên sôi động hơn để thoát được khỏi sự chú ý của các đối phương. Ngay khi nghĩ thời điểm đó đã đến, anh liền biến mất khỏi phòng.

Chàng thanh niên đẹp trai khoanh tay trước ngực

Bộ phận nơi diễn ra cuộc hội thảo ngẫu hứng này nằm ở tầng trệt một tòa nhà xinh đẹp nằm (bên cạnh các tòa nhà khác) trong khu vườn rộng của bệnh viện. Fleischman đi vào khu vườn đó. Anh dựa lưng vào gốc một cây tiêu huyền lớn, châm một điếu thuốc, ngắm bầu trời: đang giữa mùa hè, các loại mùi hương lơ lửng trong không khí, và mặt trăng tròn treo mình trên bầu trời màu đen.

Anh cố tưởng tượng ra những gì sẽ diễn ra tiếp theo: nữ bác sĩ vừa ra hiệu cho anh đi ra sẽ đợi cho đến khi thăng hói của mình bị cuộc trò chuyện hóp

hồn hết cảnh giác, và kín đáo ra hiệu rằng một nhu cầu tự nhiên nho nhỏ buộc cô phải ra ngoài một lúc.

Và tiếp sau đó điều gì sẽ xảy ra? Sau đó, anh không muốn tưởng tượng gì thêm nữa. Đột sóng trong ngực anh thông báo một cuộc phiêu lưu và với anh như thế đã là đủ. Anh tin vào cơ may của mình, tin vào ngôi sao tình yêu của mình, tin vào nữ bác sĩ. Được ru trong sự đảm bảo (sự đảm bảo luôn luôn có phần ngạc nhiên), anh buông thả vào một sự dờ dẫm dễ chịu. Bởi vì anh luôn tự thấy mình dưới những đường nét của một người đàn ông quyến rũ, được ham muốn và được yêu, và anh thích chờ đợi những cuộc phiêu lưu với hai cánh tay khoanh lại (một cách thanh lịch). Anh tin rằng hai cánh tay khoanh lại sẽ chỉ đường hướng lối và kết hợp phụ nữ với số phận.

Hắn là nên ghi nhận rằng, ở cơ hội này, mà cũng thường xuyên, nếu không muốn nói là lúc nào cũng thế, Fleischman *tự nhìn thấy mình*, đến mức anh thường xuyên bị một cái tôi thứ hai bám theo và sự cô độc của anh bỗng bị phân tán. Chẳng hạn tối đó, anh không chỉ dựa lưng vào một cây tiêu huyền và hút thuốc, mà cùng lúc anh còn khoái trá nhìn thấy con người đó (đẹp và trẻ trung) đứng dựa vào một cây tiêu huyền và uể oải hút thuốc. Anh tận hưởng thật lâu cảnh tượng đó và cuối cùng nghe thấy những tiếng bước chân nhẹ nhàng tiến về anh từ phía ngôi nhà. Anh cố tình không quay lại. Anh rít thêm một hơi thuốc, nhả khói và nhìn lên trời. Khi những bước chân lại gần hơn, anh nói giọng dịu dàng, thăm thẳm: “Tôi biết là cô sẽ đến.”

Tiểu tiện

“Không khó đoán lắm nhỉ,” giám đốc trả lời. “Tôi thích đi tiểu ngoài thiên nhiên hơn là trong toilet hiện đại, tởm lẫm. Ở đây cái tia nước mảnh màu vàng sẽ nhanh chóng và kỳ diệu hòa nhập tôi vào với đất mùn, cỏ dại và mặt

đất. Bởi vì, Fleischman ạ, tôi là cát bụi, và trong một lúc, ít nhất là một phần nào đó, tôi sẽ trở về làm cát bụi. Tiểu tiện trong thiên nhiên là một nghi thức tôn giáo qua đó chúng ta hứa với đất là sẽ quay trở về, một ngày nào đó, toàn vẹn.”

Fleischman im lặng và giám đốc hỏi anh: “Thế còn anh? Anh ra đây để nhìn trăng à?”. Fleischman vẫn bướng bỉnh giữ im lặng và giám đốc nói thêm:

“Anh là một kẻ mơ mộng, Fleischman ạ, chính vì lẽ đó mà tôi rất quý anh.”

Fleischman coi những lời của giám đốc là một lời châm chọc, và anh nói với cái giọng muốn giữ mình ở khoảng cách xa: “Để tôi yên với mặt trăng đi. Tôi cũng ra đây để đi đái.”

- Fleischman bé nhỏ của tôi ơi, - giám đốc mềm mỏng nói, - tôi coi điều đó là một bằng chứng tuyệt vời cho sự quý mến của anh dành cho ông sếp già nua của anh đấy.

Và hai người đứng cạnh nhau dưới cây tiêu huyền để hoàn thành cái hành động mà giám đốc, với một sự say mê không mệt mỏi và những hình ảnh không ngừng được đổi mới, so sánh với một buổi hiến tế thiêng liêng.

Cuộc hội thảo

MÀN HAI

Chàng thanh niên đẹp trai châm chọc

Họ trở về phòng bằng lối hành lang dài và giám đốc quàng tay lên vai sinh viên y khoa vẻ thân mật. Chàng sinh viên y khoa chắc hẳn là lão già đầu

hỏi ghen tuông này đã đoán ra dấu hiệu của nữ bác sĩ và đang trả thù anh bằng vẻ vờ vịt bạn bè! Chắc chắn là anh không thể hất tay giám đốc khỏi vai mình, vì thế anh lại càng tức tối hơn. Chỉ có một điều an ủi được anh: đó là, trong khi sôi sục vì tức tối, anh *nhìn thấy* mình trong sự tức tối đó, anh nhìn thấy khuôn mặt chính mình, và anh hài lòng về người thanh niên tức giận đang quay trở về phòng trực, và trong sự ngạc nhiên chung, đột nhiên hiện ra dưới một ánh sáng hoàn toàn khác: châm chọc, mỉa mai, cáu bẳn.

Khi họ bước vào phòng trực, Elisabeth đang đứng giữa phòng và lắc hông dữ dội, vừa lắc vừa lẩm bầm hát vài câu một điệu nhạc. Bác sĩ Havel cụp mắt xuống, và nữ bác sĩ giải thích để phủ đầu hai người mới tới: “Elisabeth đang nhảy”.

- Cô ấy hơi say rồi, - Havel nói thêm.

Elisabeth không ngừng ngoáy thân và uốn lượn nửa người trên trước khuôn mặt cụp xuống của bác sĩ Havel.

“Cô học ở đâu điệu nhảy đẹp đẽ đó thế?”, giám đốc hỏi.

Fleischman, cả người chất chứa sự mỉa mai, phá lên cười châm chọc: “A! a! a! Một điệu nhảy đẹp đẽ! A! a! a!”

- Đó là tiết mục tôi đã thấy trong một quán thoát y vũ ở Viên, - Elisabeth trả lời giám đốc.

- Được rồi, được rồi, - giám đốc tức giận một cách dịu dàng. - Từ khi nào các y tá của tôi lại lui tới các quán thoát y vũ thế?

- Dù sao cũng không bị cấm mà, sếp ơi! - Elisabeth nói và lắc người đi xung quanh ông.

Sự tức tối chất chứa trong người Fleischman, tìm kiếm một lối ra: “Cô cần bromuya đấy, - anh nói, - không phải thoát y vũ đâu. Cô sẽ hiếp chúng tôi mất.”

- Anh thì không việc gì phải lo, nhé. Tôi không khoái bọn con trai thò lò mũi

xanh, - Elisabeth ngắt lời và lắc người đi xung quanh bác sĩ Havel.

- Thế cô có thích điệu thoát y vũ này không? - giám đốc thân tình hỏi.

- Còn thể nào nữa! Hôm đó có một con bé Thụy Điển vú khổng lồ, nhưng vú tôi còn đẹp hơn, nhé! (vừa nói điều đó cô vừa vuốt ve ngực mình), còn có một con bé làm ra vẻ đang tắm xà phòng, trong một cái bồn tắm bằng bìa carton, và một con bé lai thủ dâm trước mặt khán giả, cái đó thì hay hơn đấy!

- A! a! - Fleischman nói, đưa sự châm chọc quỷ quái lên đến đỉnh điểm. - Thủ dâm chính là cái cần cho cô đấy!

Một nỗi buồn dưới hình dáng cái mộng

Elisabeth tiếp tục nhảy, nhưng chắc chắn khán giả của cô kém xa so với khán giả của quán thoát y vũ ở Viên: Havel cúi đầu, nữ bác sĩ nhìn một cách láu lỉnh, Fleischman nhìn với vẻ kinh tởm, và giám đốc với kiểu độ lượng cha chú. Và cái mộng của Elisabeth, trên đó rủ xuống thứ vải trắng của chiếc áo y tá, đi qua phòng như một mặt trời tròn đến hoàn hảo, nhưng là một mặt trời đã tắt và đã chết (bị phủ trong một tấm vải liệm màu trắng), một mặt trời mà những cái nhìn thờ ơ và khó chịu của các bác sĩ có mặt coi là một sự vô ích kinh người.

Tới một lúc, khi người ta tin là Elisabeth sẽ cởi dần quần áo, giám đốc can thiệp giọng lo lắng: “Nào Elisabeth! Ở đây không phải là Viên nhé!”

- Ông sợ gì thế hả sếp? Ít nhất ông cũng phải biết một người phụ nữ khỏa thân như thế nào chứ! - Elisabeth lạnh lạnh, và lại quay về phía bác sĩ Havel, cô đe dọa ông bằng bộ ngực của mình: - Nào, Havel thân mến của tôi! Sao lại có bộ mặt đưa đám thế kia? Ngẩng đầu lên nào! Có ai chết à? Bạn đang

để tang à? Nhìn tôi đi nào! Tôi đang sống! Tôi chưa chết đâu! Tôi còn rất sống! Tôi sống!. - Và trong khi nói điều đó, bộ móng của cô không còn là bộ móng nữa mà đã trở thành bản thân nỗi buồn, một nỗi buồn được đổ khuôn một cách tuyệt vời đang vừa nhảy vừa đi qua phòng.

- Tôi nghĩ thế là đủ rồi đấy, Elisabeth, - Havel nói, mắt vẫn dán xuống sàn nhà.

- Đủ rồi à? - Elisabeth nói. - Nhưng tôi nhảy cho bạn đấy chứ! Và bây giờ, tôi sẽ thoát y! Một cuộc thoát y vĩ đại! - và cô cởi áo y tá ra, người thót lại, và với điệu bộ của một vũ công, ném nó lên trên bàn.

Một lần nữa, giám đốc lại lo lắng nói: “Elisabeth, cô thoát y thì cũng hay lắm, nhưng ở chỗ khác kia. Cô thừa biết đây là bệnh viện mà.”

Cuộc thoát y vĩ đại

“Tôi biết cách cư xử mà sếp!” - Elisabeth trả lời. Cô đang mặc quần áo bình thường, màu xanh nhạt cổ trắng, và tiếp tục rung người.

Rồi cô đặt hay tay dán lên hông, lướt chúng dọc xuống lườn, nâng chúng lên trên đầu; rồi tay phải cô vươn lên theo tay trái và bàn tay trái dọc theo tay phải, sau đó cô chĩa tay về phía Fleischman như thể vừa ném về phía anh cái nịt ngực. Fleischman hoảng sợ nhảy lên. “Bé con ơi, bé làm rơi mất rồi!”, cô kêu lên.

Sau đó đưa hai tay về lại hông, cô lướt chúng xuống dọc hai chân; người cúi xuống, cô nhấc chân phải lên, rồi đến lượt chân trái. Tiếp theo, cô nhìn giám đốc và làm một cử chỉ bằng tay phải và ném về phía ông chiếc jupe tường tượng. Giám đốc chìa tay ra và nắm bàn tay lại; với bàn tay kia ông gửi đến cho cô một nụ hôn gió.

Thêm vài cú lắc nữa và vài bước chân nữa, rồi Elisabeth đứng lên đầu mũi

chân, hai tay gấp lại về phía sau, những ngón tay đan nhau ở lưng. Rồi, với những cử chỉ của vũ công, cô đưa tay về phía trước, vuốt ve vai phải bằng tay trái và vai trái bằng tay phải, và lại làm một cử chỉ rộng rãi, lần này về phía bác sĩ Havel, đến lượt mình ông thực hiện một cử chỉ rụt rè và bực bội. Nhưng Elisabeth đã đi qua phòng một cách cao ngạo; cô đi quanh bốn khán giả, từng người một, biểu diễn trước mặt họ sự trần truồng mang tính biểu tượng của mình. Để kết thúc, cô dừng lại trước Havel, lại bắt đầu uốn lượn hông và, hơi cúi người xuống, lướt hai tay dọc sườn; khi đó (cũng giống như lúc nãy), thoát tiên cô giơ một chân lên, rồi đến lượt chân kia, và cô đứng dậy một cách huy hoàng, nhắc bàn tay phải lên cùng với chiếc quần lót vô hình, giữa ngón tay cái và ngón trỏ. Và thêm một lần nữa, một cách rộng rãi, cô phác một cử chỉ về phía bác sĩ Havel.

Căng thẳng trong toàn bộ sự vinh quang của sự trần truồng giả tưởng của mình, cô không còn nhìn ai nữa, kể cả Havel. Mắt nhắm hờ, đầu cúi xuống một bên, cô nhìn chính cơ thể mình đang uốn lượn.

Sau đó, cái tư thế đầy tự hào gục xuống và Elisabeth ngồi lên hai đầu gối bác sĩ Havel. “Tôi kiệt sức rồi”, cô vừa ngáp vừa nói. Cô cầm lấy cốc của Havel và uống một ngụm. “Bác sĩ ơi, - cô nói với Havel, - ông có loại thuốc nào để giúp tôi thức không? Dù sao thì tôi cũng sẽ không đi ngủ đâu!”

- Để cho cô thì cái gì cũng được, - Havel nói; và ông nhắc Elisabeth ra khỏi đầu gối mình, đặt cô ngồi xuống ghế và đi về phía phòng để thuốc. Ông tìm được một loại thuốc ngủ mạnh và đưa hai viên cho Elisabeth.

- Uống thuốc này thì sẽ thức được chứ? - cô hỏi.

- Cũng đúng như là tôi tên là Havel ấy, - bác sĩ nói.

Lời vĩnh biệt của Elisabeth

Khi đã uống xong hai viên thuốc, Elisabeth muốn ngồi xuống lại trên đầu gối Havel, nhưng ông giạng hai chân ra và Elisabeth ngã xuống.

Ngay lập tức Havel thấy hối tiếc về điều đó, bởi vì ông không có ý định gây cho Elisabeth nỗi nhục nhã này, và cái hành động mà ông vừa làm đúng hơn là một phản ứng máy móc bị khơi dậy bởi sự kinh tởm chân thành mà ông cảm thấy khi nghĩ đến chuyện đùi mình phải tiếp xúc với mông của Elisabeth.

Ông định đỡ cô dậy, nhưng Elisabeth đánh chặt người xuống sàn nhà với một vẻ bướng bỉnh hờn dỗi.

Fleischman đứng trước cô: “Cô say rồi, cô nên đi ngủ đi.”

Elisabeth nhìn anh từ dưới lên với vẻ khinh bỉ mệnh mông và (nhắm nháp cái khoái cảm khổ dâm bi thảm của việc mình ngồi dưới đất) nói với anh: “Đồ mắc dịch, đồ ngu.” Và nói thêm: “Đồ ngu.”

Havel lại định đỡ cô dậy nhưng cô giẫy ra một cách dữ dội và òa lên khóc. Không ai biết nói gì và cơn nức nở của Elisabeth vang lên như một xô lô violon trong căn phòng im ắng. Sau một lúc, bữ bác sĩ bắt đầu huyết sáo nhỏ. Elisabeth nhảy vọt dậy, tiến về phía cửa, và khi đặt tay lên nắm đấm cửa, cô nói: “Quân mắc dịch. Quân mắc dịch. Giá mà các người biết. Nhưng các người không biết gì cả. Các người không biết gì cả.”

Phiên tòa của giám đốc xử Fleischman

Sau khi Elisabeth đi khỏi, giám đốc là người đầu tiên lên tiếng phá tan sự im lặng: “Anh thấy chưa, Fleischman thân mến. Anh cứ nói là cảm thông với phụ nữ. Nhưng nếu anh cảm thông với phụ nữ thật, thì tại sao anh không cảm thông với Elisabeth?”

- Liên quan gì đến tôi chứ? - Fleischman trả lời.
- Đừng làm ra vẻ không biết gì! Lúc này chúng tôi đã nói rồi. Cô ấy mê anh!
- Thì tôi làm được gì nào? - Fleischman hỏi.
- Anh không thể làm được gì, - giám đốc nói. - Nhưng anh thô lỗ với cô ấy và làm cô ấy đau khổ, và điều ấy thì anh có thể làm được gì đó. Trong suốt buổi tối, cô ấy chỉ quan tâm đến một việc, đến những gì anh sẽ làm, xem anh có nhìn cô ấy, cười với cô ấy, nói một câu dễ chịu với cô ấy không. Hãy nhớ anh đã nói gì với cô ấy đi!
- Tôi có nói gì khủng khiếp đâu, - Fleischman trả lời (nhưng trong giọng nói của anh có một chút gì đó không chắc chắn).
- Không có gì khủng khiếp, - giám đốc mĩa mai. - Anh đã trêu chọc cô ấy khi cô ấy đang nhảy và mặc dù cô ấy chỉ nhảy cho mình anh, anh lại bảo cô ấy uống bromuya, anh nói với cô ấy là thủ dâm tốt nhất cho cô ấy. Không có gì khủng khiếp! Khi cô ấy nhảy thoát y, anh đã để rơi áo nịt ngực của cô ấy xuống đất.
- Áo nịt ngực nào? - Fleischman hỏi.
- Áo nịt ngực của cô ấy, - giám đốc nói. - Đừng làm ra vẻ ngốc nghếch nữa đi. Sau hết, anh lại còn bảo cô ấy đi ngủ, dù cô ấy đã uống thuốc chống mệt.
- Nhưng cô ấy lấy thuốc của Havel đấy chứ! - Fleischman tự vệ.
- Đừng đóng trò nữa, - giám đốc nghiêm khắc nói. - Anh muốn cô ấy làm gì nào, khi mà anh không chịu quan tâm đến cô ấy? Cô ấy khiêu khích anh. Và cô ấy chỉ muốn một điều: vài mẫu vụn lòng ghen của anh. Thế mà anh còn nói về một gentleman đấy!
- Để anh ta yên đi, - nữ bác sĩ nói. - Anh ta độc ác, nhưng anh ta còn trẻ mà.
- Đó là thiên thần trừng phạt, - Havel nói.

Các vai thần thoại

- Đúng, chính xác, - nữ bác sĩ nói. - Nhìn anh ta mà xem: một thiên thần đẹp và khủng khiếp.

- Chúng ta là một nhóm nhân vật thần thoại thực sự, - giám đốc nhấn mạnh giọng mơ hồ. - Bởi vì cô, cô là nữ thần Diane. Lạnh lùng, khỏe khoắn, độc ác.

- Còn ông, ông là một thần đồng nội. Già, dâm dăng, lẩm lờ, - nữ bác sĩ nói.

- Và Havel là Don Juan. Không già, nhưng đang già đi.

- Nào nào! Havel là cái chết chứ, - giám đốc trả lời, quay trở lại giả thuyết lúc nãy của mình.

Đã hết thời của các Don Juan

“Nếu các bạn hỏi tôi là Don Juan hay là cái chết, dù khó chịu tôi cũng phải đứng về phía sếp,” Havel nói, và ông uống thêm một ngụm rượu. ”Don Juan là một nhà chinh phục. Và thậm chí là phải viết hoa. Một Nhà Chinh Phục Vĩ Đại. Nhưng, tôi hỏi các bạn nhé, làm sao các bạn lại có thể muốn có một nhà chinh phục tại một lãnh thổ không ai chống cự lại bạn, nơi tất cả đều có thể và tất cả đều được phép? Thời của các Don Juan đã qua rồi. Hậu duệ ngày nay của các Don Juan không còn *chinh phục* nữa, hấn ta chỉ còn *suru tập* thôi. Nhân vật Nhà Suru Tập Vĩ Đại đã tiếp nối Nhà Chinh Phục Vĩ Đại, chỉ có điều Nhà Suru Tập không còn điểm nào chung với Don Juan nữa. Don Juan là một nhân vật bi kịch. Dấu ấn của ông là tội lỗi. Ông phạm tội một cách vui vẻ và chế nhạo Chúa. Đó là một kẻ báng bỏ và cuối cùng phải xuống địa ngục.

“Don Juan gánh trên vai một gánh nặng bi kịch mà Nhà Suru Tập Vĩ Đại không hề có ý niệm, bởi vì trong vũ trụ của hấn ta mọi sức nặng đều không

có trọng lượng. Các khối đá đã bị biến thành lông hồng. Trong thế giới của Nhà Chinh Phục, một cái nhìn chứa đựng ngang bằng cái mà trong thế giới của Nhà Sưu Tập chiếm mười năm làm tình chuyên cần nhất.

“Don Juan là một bậc thầy, trong khi Nhà Sưu Tập là một tên nô lệ. Don Juan vi phạm kịch liệt các quy ước và luật lệ. Nhà Sưu Tập chỉ toát mồ hôi trán áp dụng một cách ngoan ngoãn quy ước và luật lệ, bởi vì nhà sưu tập từ nay đã thuộc vào hàng biết điều và đúng đắn, sưu tập gần như được coi là một thứ nghĩa vụ. Nếu tôi cảm thấy có tội, thì chỉ duy nhất vì đã không vợ lấy Elisabeth.

“Nhà Sưu Tập Vĩ Đại không có điểm gì chung với cả bi kịch lẫn kịch nghệ. Tình dục, mầm mống của các tai họa, nhờ hắn ta đã trở thành một điều gì đó giống với một bữa ăn sáng hoặc một bữa ăn tối, với trò sưu tập tem, với môn bóng bàn, hay với việc mua bán trong các cửa hàng. Nhà Sưu Tập đưa tình dục đến chỗ tầm thường. Hắn tạo ra các hậu trường và phong màn của một cảnh trong kịch, trong đó vở kịch thực sự không bao giờ diễn ra. Thế đấy các bạn ạ, -Havel kêu lên giọng bi thiết, - các mối tình của tôi (nếu tôi tự cho phép mình gọi chúng như thế), là phong màn của một cảnh không diễn ra gì hết.

“Nữ bác sĩ thân mến và sếp thân mến. Các bạn đối lập Don Juan với cái chết, như là các từ trái nghĩa. Chỉ vì tình cờ thuần túy và vì lỡ bước, các bạn đã đưa ra ánh sáng bản chất của vấn đề. Xem này. Don Juan thách thức cái không thể. Và điều đó vô cùng con người. Ngược lại, trong vương quốc của Nhà Sưu Tập Vĩ Đại không điều gì là không thể hết. Nhà Sưu Tập Vĩ Đại chính là cái chết, tự tay tìm kiếm bi kịch, kịch nghệ, tình yêu. Cái chết đến tìm Don Juan. Trong trò chơi khủng khiếp nơi Người Chỉ Huy gửi ông ta đến, Don Juan sống động. Nhưng trong thế giới của Nhà Sưu Tập Vĩ Đại nơi các niềm đam mê và các tình cảm bay vào không trung như một cái lông

hồng, trong thế giới đó, hẳn ta chết hoàn toàn.

“Thế thì, thưa bà thân mến, - Havel buồn bã nói, - so sánh tôi với Don Juan! Cái mà tôi có thể hiến dâng để được gặp Người Chỉ Huy, để cảm thấy trong tâm hồn tôi cái sức nặng khủng khiếp lời nguyên rủa của ông, cảm thấy dâng lên trong tôi sự lớn lao của bi kịch! Thế thì, thưa bà, giỏi đến mấy tôi cũng chỉ có thể là một nhân vật hài kịch, và ngay cả cái đó tôi cũng không nhờ vào mình, mà tôi phải mắc nợ ông ta, Don Juan, bởi chỉ duy nhất ở hậu cảnh lịch sử của sự vui tươi bi kịch của ông mà các bạn có thể còn nắm bắt được, dù ít dù nhiều, cái buồn bã hài hước của tồn tại của tôi với tư cách kẻ tán gái, cái tồn tại nếu không có điểm dẫn chiếu đó thì chỉ là một thứ sương mù tầm thường, một khung cảnh buồn tẻ.”

Những dấu hiệu mới

Một mỗi vì bài đọc thoại dài (trong lúc đó giám đốc thiu thiu ngủ đã hai lần, đầu gục xuống ngực), Havel im lặng. Sau một quãng im lặng đầy xúc động, nữ bác sĩ lên tiếng: “Tôi không biết, thưa bác sĩ, ông lại là nhà hùng biện tài năng đến thế đâu. Ông đã tự miêu tả dưới những nét vẽ của một nhân vật hài kịch, của sương mù, và sự nhàm chán, giống như một con số không tròn trĩnh! Thật bất hạnh, cách mà ông diễn tả lại hơi quá cao quý. Đó là sự tinh tế đáng nguyên rủa của ông đấy: ông tự cho mình là kẻ ăn mày, nhưng ông lại nói điều đó bằng những ngôn từ hoàng tộc, để tỏ ra mình là hoàng tử nhiều hơn là ăn mày. Ông là một thằng già dối trá, Havel ạ. Phù phiếm đến cả những lúc lẫn mình trong bùn. Ông là một thằng già dối trá và xấu xa.” Fleischman cười rộ lên, bởi vì anh hài lòng tin là tìm được trong những lời của nữ bác sĩ sự khinh bỉ dành cho Havel. Chính vì thế, được khích lệ bởi sự châm biếm của nữ bác sĩ và bởi tiếng cười của chính mình, anh tiến lại gần

cửa sổ và nói đầy vẻ ngụ ý: “Đêm đẹp quá!”

- Đúng vậy, - nữ bác sĩ nói. - Một đêm tuyệt vời. Thế mà Havel lại chơi trò cái chết! Havel, ông có để ý thấy là đêm nay rất đẹp không?

- Tất nhiên là không, - Fleischman nói. - Với Havel, một người phụ nữ là một người phụ nữ, một đêm là một đêm, mùa đông và mùa hè không khác gì nhau hết. Bác sĩ Havel từ chối không chịu phân biệt các đặc điểm phụ.

- Anh bóc trần tôi rồi, - Havel nói.

Fleischman cho là lần này cuộc hẹn hò với nữ bác sĩ sẽ thành công: giám đốc đã uống quá nhiều và cơn buồn ngủ xâm chiếm ông từ vài phút dường như đã làm giảm đáng kể óc cảnh giác của ông. “Ôi cái bàng quang của tôi!”, Fleischman nói một cách kín đáo và sau khi nhìn về phía nữ bác sĩ, anh tiến về phía cửa.

Khí gaz

Khi đã ra đến hành lang, anh vui vẻ nghĩ cả buổi tối nữ bác sĩ đã chế nhạo cả hai người đàn ông, giám đốc và Havel mà cô vừa coi là kẻ dối trá với rất nhiều lời lẽ hùng hồn, và anh thấy sung sướng thấy tình huống được lặp lại, cái lần nào cũng làm anh ngạc nhiên, chỉ bởi vì nó lặp lại với một độ đều đặn đến thế: phụ nữ thích anh, họ thích anh hơn là những người đàn ông đầy mình kinh nghiệm, và điều đó, trong trường hợp nữ bác sĩ – và rõ ràng đó là một người phụ nữ đòi hỏi vô cùng cao, thông minh và khá là cao ngạo (nhưng là theo một cách dễ chịu) - , tạo nên một thành công mới quá sức mong chờ.

Chính trong trạng thái tâm lý đó mà Fleischman đi qua hành lang dài và tiến về phía cửa ra vào. Anh sắp ra đến cửa dẫn ra vườn thì mùi gaz đột nhiên ập vào mũi anh. Anh dừng lại ngửi. Mùi đó tập trung ở phía cửa ngăn cách

hành lang với phòng nghỉ nhỏ của các y tá. Đột nhiên, Fleischman nhận ra là mình rất sợ.

Cử chỉ đầu tiên của anh lại chạy đi tìm giám đốc và Havel, nhưng sau đó anh quyết định đặt tay lên nắm đấm cửa (chắc hẳn là vì anh cho là cửa bị khóa hay chèn từ bên trong). Nhưng anh ngạc nhiên thấy cửa mở ra dễ dàng. Cái đèn trần đang bật, chiếu sáng cơ thể một phụ nữ cao lớn trần truồng nằm trên divăng. Fleischman nhìn quanh phòng và tiến về phía lò sưởi nhỏ. Anh vặn núm tắt gaz. Rồi anh chạy ra cửa sổ và mở thật to.

Nhật xét trong ngoặc đơn

(Có thể nói rằng Fleischman đã hành động một cách lạnh lùng, và nhất là rất đúng cách. Tuy thế có một điều mà anh không ghi nhận được với cái đầu lạnh lùng của mình. Chắc chắn, anh đã nhìn chăm chăm đến một giây xuống cơ thể trần truồng của Elisabeth, nhưng anh sợ đến mức không thể, đằng sau tấm màn nỗi sợ này, nắm bắt được cái mà chúng ta sẽ thoải mái nhăm nháp, lợi dụng độ lùi đáng quý:

Cơ thể đó rất đẹp. Nó nằm ngửa với cái đầu hơi ngoẹo đi, hai vai hơi so lại, và đôi bầu vú đẹp ép vào với nhau, tròn đầy. Một chân duỗi dài và chân kia gập lại, khiến người ta có thể nhận thấy toàn bộ độ căng mẩy của cặp đùi và cái bóng màu đen, đặc biệt dày của lớp lông xoắn.)

Kêu cứu

Sau khi mở rộng cửa sổ và cửa ra vào, Fleischman lao ra hành lang và kêu cứu. Mọi việc tiếp theo diễn ra rất nhanh gọn: hô hấp nhân tạo, cú điện thoại cho bộ phận cấp cứu, xe đẩy cho người ốm được đưa đến, đưa người bệnh đến chỗ bác sĩ trực, lại hô hấp nhân tạo, hồi tỉnh, truyền máu và, cuối cùng, tiếng thở phào nhẹ nhõm khi có thể thấy rõ là Elisabeth đã được cứu sống.

Cuộc hội thảo

MÀN BA

Ai đã nói gì

Khi bốn bác sĩ ra khỏi bộ phận cấp cứu và ra đến ngoài sân, họ có vẻ kiệt sức.

Giám đốc nói: “Elisabeth bé nhỏ làm hỏng cả cuộc hội thảo của chúng ta.”

Nữ bác sĩ nói: “Những người phụ nữ không được thỏa mãn bao giờ cũng mang điềm gở.”

Havel nói: “Lạ thật đấy. Phải đợi đến khi cô ta mở vòi gaz chúng ta mới nhận ra là cô ta thật ngon lành.”

Nghe những lời đó, Fleischman nhìn (thật lâu) Havel và nói: “Tôi không muốn uống hay lên mặt dạy đời nữa. Chào.” Và anh đi ra phía cổng bệnh viện.

Lý thuyết của Fleischman

Fleischman thấy những lời của các đồng nghiệp của mình thật đáng tởm.

Anh thấy ở đó sự vô cảm của đàn ông và đàn bà đang già đi, sự tàn bạo của tuổi tác đang dựng lên trước tuổi trẻ của anh như một barie thù địch. Chính

vì thế anh sung sướng được ở một mình và anh quyết định đi bộ để tận hưởng đầy đủ sự phấn khích: anh không ngừng lặp đi lặp lại với một nỗi sợ hãi ngọt ngào, rằng Elisabeth chỉ còn cách cái chết một bước và mình có trách nhiệm về cái chết đó.

Rõ ràng không phải là anh không biết một vụ tự tử có thể bắt nguồn không chỉ từ một nguyên nhân duy nhất mà thường thì từ cả một tập hợp các nguyên nhân; chỉ có điều anh không thể chối rằng một trong những nguyên nhân đó, và chắc chắn nguyên nhân quyết định là anh, chính anh, chỉ đơn giản bởi sự tồn tại của anh và thái độ của anh ngày hôm nay.

Lúc này, anh tự kết án mình một cách bi thiết. Anh tự nhủ mình là một kẻ ích kỷ với cái nhìn phù phiếm chăm chăm tìm kiếm sự thành công tình ái. Anh tự cho mình là thô lỗ cục cằn vì đã để bị mù quáng bởi mối quan tâm mà nữ bác sĩ dành cho anh. Anh tự trách mình đã biến Elisabeth thành một đồ vật giản đơn, một chất liệu mà anh sử dụng để trút giận khi ông giám đốc ghen tuông ngăn chặn cuộc hẹn hò ban đêm của anh. Anh có quyền gì mà đối xử như thế với một con người vô tội?

Tuy thế, chàng sinh viên y khoa trẻ tuổi không phải là một người đơn giản chất phác; mỗi trạng thái tinh thần của anh chứa đựng ở trong nó biện chứng của khẳng định và phủ định, cho nên để trả lời lại giọng nói bên trong của người lên án, một giọng nói bên trong của người biện hộ lên tiếng: Những lời mĩa mai mà anh dành cho Elisabeth nhất định là không nên, nhưng chắc chúng không đến nỗi mang lại những hậu quả bi thảm đến thế nếu Elisabeth không yêu anh say đắm. Thế nhưng Fleischman có thể làm gì không khi mà một phụ nữ yêu anh? Liệu anh có nhất thiết chịu trách nhiệm về người phụ nữ đó không?

Anh dừng lại ở câu hỏi này, có vẻ như nó là chìa khóa của toàn bộ bí ẩn đời người. Thậm chí anh còn dừng bước và tìm câu trả lời một cách nghiêm túc

nhất trên đời: Đúng, vừa nãy anh đã nhầm khi nói với giám đốc rằng anh không có trách nhiệm về những gì anh khơi lên một cách vô thức. Quả thật thế, liệu anh có thể tự rút gọn con người mình vào cái con người ý thức và có suy tư không? Điều mà anh gây hại một cách vô thức lại không thuộc về con người của anh ư? Còn ai ngoài anh có thể chịu trách nhiệm nữa đây? Đúng, anh có tội; có tội về tình yêu của Elisabeth; có tội vì đã không biết tình yêu đó; có tội vì đã lơ là nó; có tội. Anh đã dự phần giết một con người.

Lý thuyết của giám đốc

Trong khi Fleischman đang bước vào bài tập ý thức đó, bác sĩ, Havel và nữ bác sĩ quay về phòng trực. Họ không thực sự muốn uống; họ im lặng mất một phút; rồi: “Trong đầu Elisabeth nghĩ gì nhỉ?” - bác sĩ Havel cất tiếng.

- Không có tình cảm ủy mị đâu, - giám đốc nói. - Khi ai đó làm những trò đại dốt như thế, tôi loại trừ tất cả cảm xúc. Mặt khác, nếu anh không cứng đầu và nếu anh làm với cô ấy điều mà anh không hề do dự làm với mọi người phụ nữ khác, thì việc có lẽ đã không đến nước đó.

- Tôi cảm ơn anh đã cho tôi là người chịu trách nhiệm về một cuộc tự tử, - Havel nói.

- Hãy nhìn nhận chính xác hơn nào, - giám đốc nói. - Đây không phải một vụ tự tử, mà là một cách biểu hiện gây chết người được dàn xếp theo cách để tránh được thảm họa. Bác sĩ thân mến ơi, khi người ta muốn ngạt thở bằng khí gaz thì thoát tiên người ta phải khóa cửa lại cái đã. Hơn thế nữa, người ta phải chú ý bịt mọi kẽ hở để người ngoài không phát hiện được ngay.

Elisabeth không nghĩ đến cái chết đâu, cô ấy nghĩ đến anh.

“Chúa mới biết từ bao nhiêu tuần rồi cô ấy vui sướng với ý nghĩ được trực

cùng anh đêm nay, và kể từ đầu buổi tối cô ấy đã tập trung vào anh một cách không ngưng ngừng. Nhưng anh lại chống lại. Và còn hơn cả chống lại, cô ấy càng uống lại càng tỏ ra khiêu khích: cô ấy đã nói, đã nhảy, đã thoát y... “Anh thấy không, tôi tự hỏi liệu dù sao cũng có điều gì đó đáng xúc động trong toàn bộ chuyện này. Khi cô ấy nhận ra mình không thu hút được sự chú ý của cả mắt lẫn tai anh, cô ấy đã đặt cược tất cả vào khứ giác của anh và mở khí gaz. Và trước khi mở gaz, cô ấy đã cởi quần áo. Cô ấy biết mình có một cơ thể đẹp, và cô ấy muốn bắt anh cũng phải biết điều đó. Hãy nhớ điều cô ấy nói trước khi đi ra: *Giá mà các người biết. Các người không biết gì cả. Các người không biết gì cả*. Elisabeth mặt xấu xí, nhưng lại có thân thể đẹp. Chính anh cũng nhận ra rồi đấy. Anh thấy rõ là lập luận của cô ấy không đến nỗi ngu ngốc đâu. Thậm chí tôi còn tự hỏi bây giờ anh có chịu làm theo không.”

Havel nhún vai. “Có thể lắm,” - ông nói.

- Tôi thì tin chắc chắn như thế, - giám đốc nói.

Lý thuyết của Havel

“Điều mà anh nói có thể có vẻ thuyết phục đấy, sếp ạ, nhưng có một lỗ hổng trong lập luận của anh: anh đánh giá quá cao vai trò của tôi trong chuyện này rồi. Bởi vì đó không phải là tôi đâu. Dù sao tôi cũng không phải là người duy nhất từ chối ngủ với Elisabeth. Không ai muốn ngủ với cô ta cả.

“Vừa rồi, khi anh hỏi tại sao tôi không vợ lấy Elisabeth, tôi đã trả lời gì đó ba lảng nhảng về vẻ đẹp của trọng tài tự do và về tự do của tôi mà tôi muốn giữ. Nhưng đó chỉ là những lời ất ơ dành để che giấu cái sự thực nằm chính ở phía đối diện và không hề đáng vui: tôi từ chối Elisabeth bởi tôi không thể

cư xử như một người tự do. Bởi vì không ngủ với Elisabeth đã trở thành một cái mốt. Không ai ngủ với cô ta, và nếu có ai đó ngủ với cô ta, anh ta sẽ không bao giờ sung sướng nổi bởi vì tất cả mọi người sẽ chế nhạo anh ta. Mốt là một con rồng khủng khiếp và tôi đã nghe lời nó một cách hèn hạ. Chỉ có điều, Elisabeth là một phụ nữ trưởng thành, và điều đó khiến cho đầu óc cô ấy bức tức. Và, có thể, cái làm cô ấy bức hơn hết thảy là tôi đã từ chối cô ấy, *chính tôi*, bởi vì tất cả mọi người đều biết tôi vợ tất. Chỉ có điều, với tôi một quý giá hơn là đầu óc của Elisabeth.

“Và anh có lý đấy, sếp ạ: cô ta biết mình có một cơ thể đẹp, và cô ấy cho là tình thế này quả thật quá phi lý và không công bằng, và cô ta muốn phản kháng. Hãy nhớ là trong suốt buổi tối cô ta không ngừng lôi kéo sự chú ý lên cơ thể của mình. Khi cô ta nói đến cô gái thoát y người Thụy Điển mà cô ta xem được ở Viên, cô ta vuốt ve ngực mình và tuyên bố chúng đẹp hơn vú của cô gái Thụy Điển. Và hãy nhớ điều này: trong suốt buổi tối, bộ ngực và cái hông của cô ta đã xâm chiếm cái phòng này như một đoàn người biểu tình. Tôi nói nghiêm túc đấy, sếp ạ, đó là một cuộc biểu tình.

“Và hãy nhớ đến cuộc thoát y của cô ta, hãy nhớ cô ta đã làm thế nào! Sếp ạ, đó là cuộc thoát y buồn thảm nhất mà tôi từng xem. Cô ta say mê cởi quần áo, nhưng không thoát được khỏi cái vòng kim cô đáng ghét của bộ đồng phục y tá. Cô ta cởi quần áo, nhưng không thể cởi quần áo. Và vẫn biết là mình sẽ không cởi quần áo, cô ta vẫn cởi bởi vì cô ta muốn chúng ta tham gia vào cái ham muốn buồn bã và phi thực tế của mình, đó là điệu hát ca ngợi cởi quần áo, bài hát về tính bất khả thi của cởi quần áo, về tính bất khả thi của làm tình, về tính bất khả thi của sống! Và thậm chí như thế, chúng ta cũng không muốn nghe cô ta, chúng ta cúi đầu xuống và chúng ta có vẻ thờ ơ.

- Ôi anh chàng tán gái lãng mạn! Anh thực sự tin là cô ấy muốn chết à? -

giám đốc kêu lên.

- Hãy nhớ những gì cô ta nói trong lúc nhảy, - Havel tiếp. - Cô ta đã nói với tôi: *Tôi còn rất sống! Tôi vẫn còn sống đây!* Anh còn nhớ chứ? Kể từ lúc bắt đầu nhảy, cô ta đã biết mình sẽ làm gì.

- Thế tại sao cô ấy lại muốn chết trong bộ dạng trần truồng như thế? Anh giải thích thế nào?

- Cô ta muốn bước vào vòng tay của cái chết như vào vòng tay của người tình. Chính vì lẽ đó mà cô ta đã cởi quần áo, buộc tóc, đánh son...

- Và chính vì thế mà cô ta không khóa cửa lại à? Tôi xin anh đấy, thôi đừng tìm cách tự thuyết phục mình rằng cô ấy thực sự muốn chết đi.

- Có thể là cô ta không biết chính xác mình muốn gì. Anh có biết điều mà anh muốn không nào? Ai trong chúng ta biết được mình muốn gì? Cô ta muốn chết, và cũng không muốn. Cô ta rất chân thành muốn chết, và cùng lúc (cũng chân thành như thế), cô ta muốn dừng cái hành động dẫn cô ta đến chỗ chết lại, và nhờ nó mà cô ta cảm thấy mình lớn lên. Anh hiểu rõ là cô ta không muốn người ta nhìn thấy mình tím tái, thối nh and dị dạng vì cái chết. Cô ta muốn cho chúng ta xem cơ thể của cô ta, đẹp đẽ đến thế, bị coi rẻ đến thế, cái cơ thể đi giao phối với cái chết trong toàn bộ ánh hào quang của mình; cô ta muốn chỉ ít thì vào khoảnh khắc chính yếu đó chúng ta cũng phải ghen tị với cái cơ thể đó đến chết và phải thêm muốn nó.

Lý thuyết của nữ bác sĩ

“Thưa quý ngài, - nữ bác sĩ cho đến giờ vẫn im lặng chăm chú lắng nghe hai bác sĩ nói chuyện bắt đầu lên tiếng, - điều mà cả hai anh nói tôi đều thấy logic, với tư cách một phụ nữ tôi có thể đánh giá như vậy. Bản thân lý thuyết

của các anh khá là thuyết phục và chứng tỏ một hiểu biết cuộc sống sâu sắc. Chúng chỉ có một chỗ yếu, đó là chúng không có lấy một gam sự thật. Elisabeth không hề nghĩ đến chuyện tự tử. Không tự tử thật mà cũng không tự tử vờ. Không hề có tự tử.”

Nữ bác sĩ nhăm nháp một lúc hiệu ứng của những câu của mình và nói tiếp: “Có thể thấy là các anh không chịu để ý gì. Khi chúng ta từ bộ phận cấp cứu về đây, các anh đã tránh không vào phòng nghỉ. Các anh không muốn nhìn thấy nó. Nhưng tôi, tôi đã kiểm tra thật kỹ càng, trong khi các anh làm hô hấp nhân tạo cho Elisabeth ấy. Trên bếp có một cái nồi. Elisabeth đã cho nước vào để đun nước uống cà phê, và cô ấy đã ngủ thiếp đi. Nước đã trào ra và làm tắt lửa.”

Hai bác sĩ đi vào phòng nghỉ cùng nữ bác sĩ. Chính xác, trên bếp có một cái nồi và thậm chí trong đó còn sót lại một ít nước.

- Nhưng trong trường hợp đó, tại sao cô ấy lại trần truồng như thế? - giám đốc hỏi.

- Nhìn kỹ nhé, - nữ bác sĩ nói và chỉ bốn góc phòng: chiếc váy màu xanh nhạt rơi xuống đất dưới cửa sổ, chiếc xuchiêng mắc vào tủ thuốc treo lưng lửng, và chiếc quần cụt nhỏ màu trắng bị vứt xuống đất trong góc đối diện. “Elisabeth đã ném quần áo của mình khắp nơi, điều đó chứng tỏ cô ấy muốn thực hiện, dù chỉ có một mình, màn thoát y mà anh cho là không nên, sếp ạ.” “Khi đã cởi hết, chắc cô ấy bỗng cảm thấy mệt. Cô ấy không muốn thế, vì cô ấy vẫn chưa thôi từ bỏ những hy vọng cho đêm nay. Cô ấy biết là cuối cùng chúng ta sẽ đi và Havel sẽ ở lại một mình. Chính vì thế mà cô ấy đã hỏi xin thuốc để thức. Cô ấy muốn uống cà phê và đặt nồi lên bếp. Tiếp đó, cô ấy lại ngắm nhìn cơ thể mình, và điều đó kích thích cô ấy. Các anh biết không, Elisabeth có một lợi thế đối với các anh. Cô ấy không nhìn bằng cái đầu của mình. Với cô ấy, cô ấy là một vẻ đẹp không chút tì vết. Cơ thể cô ấy đã kích

thích cô ấy và cô ấy đã nằm lên đivăng vẻ ngả ngón. Nhưng rõ ràng là giấc ngủ đã đến với cô ấy trước niềm hoan lạc”.

- Chắc chắn là thế rồi, - Havel nói. - Nhất là vì tôi đã đưa thuốc ngủ cho cô ta!

- Điều đó rất hợp với anh đấy, - nữ bác sĩ nói. - Thế thì còn điều gì chưa rõ ràng nữa không?

- Còn, - Havel nói. - Hãy nhớ lại điều cô ta đã nói: *Tôi chưa chết đâu! Tôi còn rất sống! Tôi sống!* Và những lời cuối cùng đó: cô ta đã nói nó về bi thiết đến thế, như thể đó là những lời vĩnh biệt: *Giá mà các người biết. Các người không biết gì hết cả. Các người không biết gì hết cả.*

- Xem nào, Havel, - nữ bác sĩ nói. - Cứ như là anh không biết chín mươi chín phần trăm lời nói được nói ra là những thứ chẳng để làm gì vậy. Thế chính bản thân anh, phần lớn thời gian, anh nói những điều khác hơn là chỉ để nói thôi à?

Các bác sĩ còn nói chuyện thêm một lúc nữa rồi đi ra; giám đốc và nữ bác sĩ bắt tay Havel và đi xa dần.

Những hương thơm bay lơ lửng trong không khí buổi đêm

Cuối cùng Fleischman cũng ra đến con đường ngoại ô nơi anh sống với bố mẹ trong một villa nhỏ có vườn cây bao quanh. Anh mở cổng và ngồi ngay xuống ghế băng có hai bông hồng được mẹ anh chăm sóc cẩn thận ngả xuống.

Hương thơm bay lơ lửng trong không khí buổi đêm mùa hè và những từ “thủ phạm”, “ích kỷ”, “được yêu”, “chết” quay cuồng trong ngực Fleischman và làm đầy nó lên với một thích thú phấn khích; anh có cảm giác lưng mình

mọc ra đôi cánh.

Trong cái luồng hạnh phúc buồn bã đó, anh hiểu là mình được yêu hơn bao giờ hết. Rõ ràng là đã có nhiều phụ nữ cho anh những bằng chứng cụ thể về tình cảm của họ, nhưng lúc này, anh đang ở trong một trạng thái mình mẫn lạnh lùng: liệu chúng có luôn là tình yêu không? liệu có đôi khi anh phải chịu đựng những ảo tưởng không? liệu anh có tưởng tượng nhiều hơn là thực tế không? liệu Klara, chẳng hạn, có quan tâm nhiều hơn là yêu không? liệu rằng cô có chú ý đến cái căn hộ mà anh sẽ phải xoay cho cô hơn là chú ý đến anh không? Tất cả đều nhợt nhạt khi đặt bên cạnh hành động của Elisabeth.

Những từ kỳ vĩ bay lơ lửng trong không khí và Fleischman tự nhủ rằng tình yêu chỉ có một tiêu chí duy nhất: cái chết. Tình yêu theo đúng nghĩa phải có cái chết, và chỉ tình yêu kết thúc bằng cái chết mới là tình yêu.

Những hương thơm bay lơ lửng trong không khí và Fleischman tự hỏi: liệu có ai sẽ yêu anh ngang bằng với người phụ nữ xấu xí đó không? Nhưng bên cạnh tình yêu thì cái đẹp và cái xấu có ý nghĩa gì? Vẻ xấu xí của một khuôn mặt đặt cạnh một tình cảm lớn đến mức phản chiếu được tuyệt đối thì có ý nghĩa gì?

(Tuyệt đối? Đúng. Fleischman là một thiếu niên mới bị vút vào cái thế giới ít chắc chắn của người lớn. Anh làm mọi việc có thể để quyến rũ phụ nữ, nhưng điều mà anh tìm kiếm trước hết là cái ôm siết an ủi, vô tận, cứu rỗi, cái sẽ cứu anh khỏi tính tuyệt đối khủng khiếp của thế giới vừa mới phát hiện ra.)

Cuộc hội thảo

MÀN BỐN

Nữ bác sĩ quay trở lại

Bác sĩ Havel nằm lên divăng được một lúc, người đắp một tấm chăn len mỏng, thì nghe tiếng gõ cửa. Ông nhìn thấy khuôn mặt của nữ bác sĩ trong ánh trăng. Ông mở cửa sổ hỏi: “Có chuyện gì thế?”

- Mở cửa cho tôi, - nữ bác sĩ nói và tiến về phía cửa ra vào.

Havel cái áo somi, thờ dài và ra khỏi phòng.

Khi ông mở cửa, nữ bác sĩ tiến đến không giải thích gì, và khi cô đã ngồi vào một chiếc ghế phôtô trong phòng trực, trước mặt Havel, cô giải thích mình đã định về nhà thì bỗng cảm thấy rất bồn chồn, không thể ngủ được và bảo Havel nói chuyện thêm một chút với cô để trấn tĩnh lại.

Havel không tin lời nào mà nữ bác sĩ nói và khá xác láo (hoặc thiếu thận trọng) nên để lộ điều đó ra.

Chính vì thế nữ bác sĩ nói với ông: “Tất nhiên rồi, anh không hề tin tôi, bởi vì anh cho là tôi chỉ đến đây để ngủ với anh thôi.”

Bác sĩ phác một cử chỉ phản đối, nhưng nữ bác sĩ đã tiếp lời: “Đồ Don Juan phù phiếm! Chắc chắn là thế rồi. Ngay khi một người phụ nữ nhìn thấy anh, cô ta sẽ chỉ nghĩ đến chuyện đó. Còn anh, khó chịu và căm ghét, anh hoàn thành cái nhiệm vụ buồn tẻ của mình”.

Havel lại phác một cử chỉ phản đối, nhưng nữ bác sĩ đã châm một điếu thuốc

và uể oải nhả khói rồi nói tiếp: “Don Juan khốn khổ của tôi ơi, đừng sợ gì hết. Tôi không đến để gây khó dễ cho anh đâu. Anh không có gì chung với cái chết cả. Tất cả những cái đó chỉ là những trò nghịch lý của sếp thân mến. Anh không phải là ai cũng vợ lấy, vì lý do không phải tất cả phụ nữ đều sẵn sàng để bị vợ lấy. Chẳng hạn như tôi, tôi muốn đảm bảo với anh điều đó, tôi hoàn toàn miễn nhiễm đối với anh”.

- Đó là điều cô muốn nói à?

- Có thể. Tôi đến để an ủi anh, để nói với anh rằng anh không giống với cái chết. Rằng tôi, tôi sẽ không để bị vợ lấy.

Đạo đức của Havel

“Cô tốt thật đấy, - Havel nói, - tốt vì không để bị vợ lấy và còn đến để nói với tôi điều đó. Cô có lý, tôi không có gì chung với cái chết hết. Không chỉ tôi không vợ Elisabeth, mà tôi cũng sẽ không vợ cô đâu”.

-Ồ! - nữ bác sĩ nói.

- Tôi không muốn nói là tôi không thích cô. Ngược lại thì đúng hơn.

- Thế cơ đấy, - nữ bác sĩ nói.

- Đúng. Tôi rất thích cô.

- Thế thì tại sao anh lại không vợ lấy tôi? Hay là bởi vì tôi không quan tâm đến anh?

- Không phải, tôi nghĩ là điều đó không có quan hệ gì, - Havel nói.

- Thế thì tại sao?

- Bởi vì cô là tình nhân của sếp.

- Thế thì sao?

- Sếp hay ghen lắm. Đến khổ cho ông ấy.

- Anh cũng cẩn thận thế cơ à? - nữ bác sĩ cười nói.

- Cô cũng biết là tôi có không ít chuyện với phụ nữ trong đời, đến mức tôi

coi trọng tình bạn giữa những người đàn ông hơn. Tình bạn đó không bị vấy bẩn vì sự ngu xuẩn của tình dục và là giá trị duy nhất mà trong đời tôi được biết.

- Anh coi sếp như một người bạn à?

- Sếp đã làm rất nhiều điều cho tôi.

- Cho tôi còn nhiều hơn, - nữ bác sĩ đáp.

- Cũng có thể, - Havel nói. - Nhưng đó không phải là chuyện hàm ơn. Đó là một người bạn, đơn giản có thể thôi. Đó là một tay khá đậy. Và ông ấy gắn bó với cô. Nếu tôi tìm cách chiếm đoạt cô, tôi sẽ buộc phải tự coi mình là một thằng khốn nạn.

Giám đốc bị bôi nhọ

“Tôi không chờ nghe được từ miệng anh một lời ca tụng tình bạn nhiệt thành như vậy đâu! - nữ bác sĩ nói. - Tôi phát hiện ra anh dưới một vẻ khác, mà với tôi là hoàn toàn mới mẻ và vô cùng bất ngờ, bác sĩ ạ. Trái với người ta chờ đợi, anh không chỉ sở hữu cái khả năng cảm thấy, mà còn biết cách thực hiện cái khả năng đó (và cái đó thật đáng xúc động) đối với một ông già, xám xịt và hói trọc, mà người ta chỉ thấy toàn là điều lố bịch. Vừa nãy anh có quan sát ông ấy không? Anh có thấy ông ấy lúc nào cũng đóng kịch không? Ông ấy luôn muốn chứng minh những điều mà không ai có thể tin được”.

“Trước hết, ông ấy muốn chứng tỏ mình có trí tuệ. Anh đã nghe ông ấy nói rồi đấy. Cả tối ông ấy nói mà chẳng để nói gì, ông ấy làm mọi người vui vẻ, ông ấy làm ra vẻ trí tuệ, bác sĩ Havel giống cái chết, ông ấy bịa ra đủ thứ nghịch lý về nỗi bất hạnh vì có một cuộc hôn nhân hạnh phúc (tôi nghe cái bài ca đó đến hàng trăm lần rồi!), ông ấy cố tìm cách chơi xấu Fleischman (sao mà trong việc đó ông ấy tỏ ra có trí tuệ đến thế!)

“Thứ hai, ông ấy muốn được coi là một người rộng lượng. Trên thực tế, ông ấy căm ghét tất cả những ai còn tóc trên đầu, nhưng lại cứ làm ra vẻ. Ông ấy tán dương anh, tán dương tôi, ông ấy tỏ ra thân ái và dịu dàng với Elisabeth, và nếu ông ấy chơi xấu Fleischman, ông ấy vẫn cố làm sao để Fleischman không nhận ra điều đó.

“Và thứ ba, và là điều nghiêm trọng nhất, ông ấy muốn chứng tỏ mình là người không ai cưỡng lại nổi. Ông ấy tuyệt vọng cố sức che giấu cái vẻ bề ngoài ngày hôm nay đằng sau cái bề ngoài của ngày xưa, nhưng thật bất hạnh là chẳng ai còn nhớ nó thế nào cả. Anh đã thấy ông ấy khéo léo thế nào khi kể cho chúng ta chuyện về cô điểm nhỏ đó, người không muốn ông ấy, chỉ để nhân cơ hội đó gọi lại khuôn mặt của mình hồi xa xưa và làm quên đi cái bệnh hói đầu đáng buồn đó?”

Biện hộ cho giám đốc

“Tất cả những gì cô nói đều gần đúng, quý bà thân mến ạ, - Havel trả lời. - Nhưng tôi chỉ thấy ở đó những lý do phụ, và chính là những lý do để yêu quý sếp, bởi vì tất cả những cái đó làm tôi cảm động hơn là cô nghĩ. Sao cô lại muốn tôi chế nhạo sự hói đầu mà tôi cũng sẽ không thể tránh được? Sao cô muốn tôi chế nhạo cái nỗ lực bướng bỉnh của sếp để trở thành một người khác với chính mình?

“Hoặc một ông già chấp nhận là chính mình, nghĩa là cái cận thừa đáng buồn của bản thân, hoặc ông ta không chấp nhận nó. Nhưng ông ta phải làm gì nếu không chịu chấp nhận? Ông ta chỉ còn cách vờ là người khác với chính mình; ông ta chỉ còn cách tự tái tạo, bằng một sự vờ vĩnh cẩn thận, cái không còn nữa, cái đã mất đi; phải tạo ra, chơi đùa, bắt chước sự vui vẻ, sức sống, sự thân mật của nó. Làm sống lại cái hình ảnh trẻ trung của mình, gắng sức hòa trộn vào nó và thay thế nó cho bản thân mình. Trong vở hài kịch đó

của sếp, tôi nhìn thấy chính tôi, chính là tương lai của tôi. Nếu như tôi còn đủ sức để từ chối sự tức tối thì chắc chắn đó là một điều xấu tệ hơn cả cái vở hài kịch buồn bã đó.

“Có lẽ là cô đã nhìn rõ trò chơi của ông ấy. Nhưng chính vì thế tôi lại càng yêu quý ông ấy hơn, và tôi sẽ không bao giờ làm điều xấu với ông ấy, từ đó có thể kết luận là tôi sẽ không bao giờ ngủ với cô.”

Câu trả lời của nữ bác sĩ

“Bác sĩ thân mến, - nữ bác sĩ trả lời, - giữa chúng ta có ít khác biệt hơn là anh tưởng đó. Tôi cũng rất yêu quý ông ấy. Tôi cũng thương ông ấy như anh chứ. Và tôi nợ ông ấy nhiều hơn là anh nợ ông ấy. Không có ông ấy, tôi không thể có một vị trí tốt như ngày hôm nay. (Anh biết rõ, tất cả mọi người đều biết rõ). Anh nghĩ là tôi muốn làm hại ông ấy à? Là tôi lừa ông ấy? Là tôi có những tình nhân khác? Mọi người sẽ vui đến thế nào nếu biết tin ấy! Tôi không muốn làm điều xấu cho bất kỳ ai, cho ông ấy cũng như cho tôi, và do đó tôi ít tự do hơn là anh tưởng. Tôi hoàn toàn bị phụ thuộc. Nhưng tôi hài lòng vì chúng ta đã hiểu được nhau. Bởi vì anh là người duy nhất mà tôi cho phép mình không chung thủy với sếp. Thực thể, anh yêu quý ông ấy một cách chân thành và không bao giờ muốn làm điều xấu cho ông ấy. Anh sẽ kín đáo hết sức. Tôi có thể tin vào anh. Thế nên tôi có thể ngủ với anh...” và cô ngồi lên đầu gối Havel rồi bắt đầu cởi khuy áo anh.

Bác sĩ Havel đã làm gì?

Ông còn có thể làm gì...

MÀN NĂM

Trong một cơn lốc những tình cảm cao quý

Sau đêm là đến sáng và Fleischman đi xuống vườn để hái một bó hoa hồng. Rồi anh đi tàu điện đến bệnh viện.

Elisabeth nằm trong một phòng riêng ở bộ phận cấp cứu. Fleischman ngồi ở đầu giường cô, đặt bó hoa lên bàn ngủ và cầm tay cô để bắt mạch.

- Cô thấy đỡ chưa? - anh hỏi.

- Rồi, - Elisabeth nói.

Và Fleischman cất giọng đầy tình cảm: “Nhẽ ra cô không nên làm thế, bạn thân mến ạ.”

- Anh nói đúng, - Elisabeth nói, - nhưng tôi đang ngủ mà. Tôi đang đun nước để pha cà phê thì lăn ra ngủ như một con điên.

Fleischman bàng hoàng ngấm nhìn Elisabeth, bởi vì anh không hề chờ đợi cô rộng lượng đến mức ấy: Elisabeth muốn tránh cho anh khỏi những dẫn vật, cô không muốn làm anh bối rối với tình yêu của mình, và cô từ chối tình yêu đó!

Anh vuốt ve má cô, và cảm thấy tình cảm trào dâng, anh chuyển sang gọi cô theo lối thân mật: “Anh biết tất cả rồi. Em không cần phải nói dối đâu.

Nhưng anh cũng cảm ơn em vì lời nói dối đó.”

Anh hiểu là mình không thể tìm được ở bất kỳ ai khác nhiều phẩm chất cao quý đến thế, dịu dàng và tận tâm đến thế, và anh đã suýt không thoát nỗi căm dỗ hỏi cô làm vợ. Nhưng đúng vào lúc cuối cùng thì anh tự chủ được (lúc nào cũng có thời gian để xin cưới một ai đó) và chỉ nói:

“Elisabeth, Elisabeth, em yêu quý. Anh mang hoa hồng này đến cho em đây.”

Elisabeth kinh ngạc nhìn chăm chăm Fleischman và hỏi: “Cho tôi?”

- Đúng, cho em. Bởi vì anh hạnh phúc được ở đây với em. Bởi vì anh hạnh phúc vì em tồn tại, Elisabeth ạ. Có thể là anh yêu em. Có thể là anh rất yêu em. Nhưng chắc chắn đó lại thêm là một lý do để chúng ta dừng lại ở đây.

Anh tin là một người đàn ông và một người phụ nữ càng yêu nhau hơn khi họ không sống cùng nhau và khi họ chỉ biết về nhau đúng một điều, là họ có tồn tại, và khi họ biết ơn nhau vì đã tồn tại và bởi vì họ biết là mình tồn tại. Và thế là đã đủ để hạnh phúc rồi. Anh cảm ơn em, Elisabeth, anh cảm ơn em đã tồn tại.

Elisabeth không hiểu gì hết nhưng cũng mỉm cười, nụ cười ngơ ngác, nụ cười ngu ngốc, đầy một vẻ hạnh phúc mơ hồ và một vẻ hy vọng mơ hồ.

Rồi Fleischman đứng lên, lắc lắc vai Elisabeth (dấu hiệu của một tình yêu ngập ngừng và kín đáo), và quay đi.

Tính không chắc chắn của mọi thứ

- Cô đồng nghiệp thân mến của chúng ta, người sáng nay tỏa ngời tuổi trẻ, chắc là đã tìm được lời giải thích đúng đắn nhất cho các sự kiện, - giám đốc nói với nữ bác sĩ và Havel, khi cả ba tập trung trong văn phòng khoa. -

Elisabeth đã đun nước pha cà phê, và đã ngủ thiếp đi. Ít nhất là cô ấy nói thế.

- Ông thấy không, - nữ bác sĩ nói.

- Tôi không thấy gì hết, - giám đốc trả lời. - Cuối cùng thì không ai biết điều gì đã xảy ra. Có thể là cái nồi đã ở trên bếp. Nếu Elisabeth muốn tự tử bằng khí gaz thì tại sao cô ấy lại bỏ cái nồi ra?

- Nhưng cô ấy đã giải thích tất cả rồi mà! - nữ bác sĩ nhận xét.

- Sau vở hài kịch mà cô ấy đã đóng và nỗi sợ hãi mà cô ấy gây ra cho chúng ta, thì đừng ngạc nhiên khi cô ấy cố làm chúng ta tin là tất cả xảy đến vì chuyện một cái nồi. Đừng quên là ở đất nước này tác giả của một ý định tự tử sẽ tức khắc bị gửi đi chữa bệnh ở trại điên. Cái triển vọng đó không mỉm cười với bất kỳ ai.

- Ông thích những câu chuyện tự tử đó à, sếp? - nữ bác sĩ nói.

- Tôi rất muốn Havel phải dẫn vật vì hối hận, dù chỉ là một lần, - giám đốc vừa cười vừa nói.

Sự hối hận của Havel

Trong lời nhận xét không mấy ý nghĩa của giám đốc, ý thức xấu xa của Havel nhận ra một lời kết tội được mã hóa mà trời cao ngầm gửi đến cho ông: “Sếp có lý, - ông nói. - Đó không nhất thiết là một ý định tự tử, nhưng cũng có thể. Mặt khác, nếu tôi được nói thẳng, tôi sẽ không trách gì Elisabeth. Hãy nói cho tôi, liệu trong cuộc đời có tồn tại một giá trị tuyệt đối khiến vụ tự tử bị coi là không thể chấp nhận được về nguyên tắc? Tình yêu? Hay tình bạn? Tôi đảm bảo là tình bạn không kém mong manh hơn tình yêu và người ta không thể xây dựng được gì dựa trên tình bạn hết. Hay chí ít là lòng tự ái? Tôi muốn lắm. Sếp ơi, - Havel nói, gần như say sưa, và điều đó nghe như là một lời hối lỗi, - tôi thề với anh đấy, sếp ạ, tôi không hề yêu bản thân một chút nào đâu.”

- Các anh, - nữ bác sĩ mỉm cười nói, - nếu điều đó làm đẹp thêm cuộc sống, nếu điều đó cứu vãn tâm hồn của các anh, thì hãy quyết định rằng Elisabeth đã thực sự muốn tự tử. Được chưa nào?

Happy end

- Đủ rồi đấy, - giám đốc nói. - Đổi chủ đề thôi. Havel, những bài diễn văn của anh tỏa mùi của buổi sáng đẹp đẽ hôm nay! Tôi hơn anh mười lăm tuổi. Tôi có một niềm bất hạnh là quá hạnh phúc trong hôn nhân, nên không thể lý dị được. Và tôi bất hạnh trên tình trường, bởi vì, chà, người phụ nữ mà tôi yêu lại chính là cô bác sĩ đây! Thế nhưng tôi lại hạnh phúc trên trái đất này!

- Tốt, tốt lắm, - nữ bác sĩ nói với giám đốc, với vẻ dịu dàng hiếm thấy và cầm lấy tay ông. - Tôi cũng hạnh phúc trên trái đất này!

Đúng lúc đó, Fleischman gia nhập nhóm của ba bác sĩ và nói: “Tôi vừa từ phòng Elisabeth ra. Đó quả là một cô gái trung thực đến tuyệt vời. Cô ấy đã

chối tất cả. Đã nhận về mình tất cả”.

- Anh thấy chưa, - giám đốc vừa cười vừa nói. - Không ít thì nhiều, Havel sẽ đẩy tất cả chúng ta đến đường tự tử.

- Hẳn rồi, - nữ bác sĩ nói. Và cô tiến lại gần cửa sổ. - Hôm nay trời vẫn đẹp lắm. Trời xanh quá. Fleischman, anh có thấy thế không?

Một lúc trước, Fleischman đã tự trách mình hành động quá giả dối và tìm cách thoát ra chuyện rắc rối bằng một bó hoa hồng và vài lời có cánh, nhưng giờ đây anh tự khen mình đã không làm rối tung mọi chuyện. Anh nắm bắt dấu hiệu của nữ bác sĩ và hiểu nó. Sợi dây cuộc phiêu lưu sẽ lại tiếp tục, đúng ở chỗ nó đã kết thúc vào ngày hôm trước, khi mùi gaz đã làm biến mất cuộc hẹn gặp giữa Fleischman và nữ bác sĩ. Và Fleischman không thể ngăn mình mỉm cười với nữ bác sĩ, ngay dưới cái nhìn đầy ghen tuông của giám đốc.

Câu chuyện tiếp tục ở điểm đã kết thúc ngày hôm qua, nhưng Fleischman tin là mình quay lại nó với nhiều tuổi tác hơn và mạnh mẽ hơn. Đằng sau anh là một tình yêu lớn bằng cái chết. Anh cảm thấy một đợt sóng dội lên trong ngực mình, và đó là đợt sóng cao nhất và mạnh nhất mà anh từng biết trong đời. Bởi vì điều làm anh phấn khích một cách thích thú nhất là cái chết: cái chết mà người ta đã tặng cho anh; một cái chết tuyệt đẹp và đầy khích lệ.

Cao Việt Dũng dịch từ bản tiếng Pháp *Le colloque*

Nguồn: vnexpress.net

Được bạn: [mickey](#) đưa lên

vào ngày: 22 tháng 10 năm 2004